

Zondag 9 augustus 2020

Ds. Aster Abrahamsen

Motto: 'Geborgen in de diepte'

Eerste Schriftlezing: Jona 2: 1-11

Tweede Schriftlezing: Mattheus 14:22-33

Gemeente rondom Jezus,

Er zijn veel verbanden te zien tussen Jona en Jezus:

Dat is zo leuk aan de bijbel, er zijn zoveel lijnen en verbanden in te vinden tussen oude en nieuwe testament, zoveel symboliek, zoveel humor ook.

Jona, zijn naam betekent duif.

Een hoopvolle naam

Want een duif staat symbool voor de Heilige Geest van God.

De duif verwijst ook naar dat bekende andere verhaal over een boot, de ark van Noach, waarin een duif wordt uitgestuurd om op zoek te gaan naar het nieuw leven.

En het doet ons denken aan het doopverhaal van Jezus, waarin hij ondergaat in het water en bovengekomen de Geest van God als een duif op hem neerdaalt.

De duif is een hoopvol dier wat de Geest van God aankondigt en wat steeds weer terugkeert in verhalen waarin het gaat over water en daarin ondergaan en bovenkomen.

Krijgt Jona die naam expres of is dit toeval?

Jezus en Jona.

Jezus vergelijkt zichzelf met Jona in Mattheus 12.

Hij zegt dan tegen de Schriftgeleerden en Farizeeën

... zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van een grote vis zat,

zo zal de Mensenzoon drie dagen en drie nachten

in het binnenste van de aarde verblijven.

En hij noemt zichzelf méér dan Jona.

Jona zit die drie dagen en drie nachten in de buik van een grote vis zit,

wat hij ervaart als de diepte en het dodenrijk,

zo werd duidelijk uit zijn noodkreet uit Jona 2, die Martin ons net las.

Maar dan spuugt de vis hem uit op het land: een soort opstanding:

'U trekt mij levend uit de dood omhoog', zegt Jona.

Het is als Jezus, die gekruisigd wordt, drie dagen in de hel is

(volgens een tekst uit een brief van Petrus) en weer opstaat, weer bovenkomt.

Twee mannen die opstaan uit de diepte van de dood.

Hun verhalen zijn verhalen van opstanding, uit de diepte, uit de dood.

Maar er zijn nog meer parallellen,

ook in de twee verhalen die we vandaag lezen:

beide zijn in de nacht op het water, slapend.
De boot die hen draagt komt in een storm terecht.
Beide worden wakker gemaakt
en aangeroepen door de andere bemanningsleden: we vergaan!
Beide zorgen ervoor dat de storm tot stilte komt.

Jona is iemand die Nineve tot bekering moet oproepen.
Jezus is de man die alle mensen tot bekering oproept.
Jona is degene die zich opoffert tijdens de storm:
'gooi mij maar overboord, dan wordt de rest gespaard.'
Ook hierin kun je een parallel zien met Jezus die aan het kruis een offer brengt.
Hij gaat ten onder opdat de rest van de mensen overleeft.

Beide mannen brengen het water en de wind tot stilte.
Jona door zich overboord te laten gooien,
Jezus door de wind en het water bestraffend toespreekt.

Dat is ook een overeenkomst:
in beide verhalen worden de natuurelementen haast persoonlijk neergezet:

In het verhaal van Jona wordt vermeld dat de zee woedend is en dat de vis handelt in opdracht van de Heer.
En zowel de mensen als de dieren in Nineve tot inkeer moeten komen.
En uiteindelijk wil God zowel de mensen als de dieren sparen.

In het verhaal van Jezus lezen we hoe de wind en het water luistert naar Jezus en hem gehoorzamen.

Beide verhalen zijn daardoor heel interessant om nog eens terug te lezen in ons Scheppingsjaar.
In veel Bijbelverhalen zie je hoe planten en dieren en wind en water, zon en maan, de hele schepping tot eer van God bestaat.
Wil de mens zich met enige regelmaat nog van God afkeren (zoals ook Jona dat doet), dieren, bomen en planten doen dit haast nooit in de bijbel.
Lees die verhalen vanmiddag maar eens na met die bril.
Dit is niet alleen een verhaal over de mens en God.
Maar over de hele schepping en God.
God en ook Jezus zijn in deze verhalen scheppend aanwezig.
Ik wil hier nu niet over uitweiden, maar dit is gewoon alvast een opwarmertje voor het nieuwe seizoen.

Door de profeet Jona en zijn woorden en daden leren we Jezus beter kennen en we zijn overeenkomsten tussen hem en Jezus.
Uiteraard is de vergelijking met Jezus niet helemaal door te trekken. Jona keert zich ook af van God, is koppig en wordt later boos op God, omdat Hij Nineve spaart.
Maar toch... Jona en Jezus lijken op elkaar. Jona is een type van Jezus, zou je kunnen zeggen.

De verhalen van Jona en Jezus gaan ook beide over een diepte ervaring.
Over de zee, het water, het meer.
Over het water ingaan en weer boven komen.
Over dood en kwaad overwinnen met Gods hulp.
Verhalen die ons iets leren over God aanroepen in de diepten, je tot hem omkeren en met hem opstaan uit de ellende.

Er is in deze twee verhalen niet alleen een lijn te trekken tussen Jona en Jezus, maar ook tussen Jona en Petrus.

Jona en Petrus bevinden zich beide op een 'diepte-moment'.
Beide zinken naar de bodem van dat gevaarlijke water.
Jona in de buik van een walvis, zakt naar de diepte.
Petrus loopt over het water naar Jezus, verliest de moed en zakt naar de diepte.
Mooi om de reactie van deze twee mannen beter te bekijken.
Jona doet drie dagen niets.
Daarna roept hij God aan.
Jona dankt en bidt vanuit het diepe water, Hij looft God en noemt hem zijn redder en de redder van Israël. En hij bekeert zich: hij zegt hij dat nu zal doen wat hij beloofd heeft en gaat naar Nineve.

Petrus lijkt meer in paniek te zijn. Hij wordt bang en zinkt weg in het water.
Maar ook hij roept Jezus aan om hem te redden.

Wat ik zo mooi vind en tegelijkertijd ook onvoorstelbaar is die reactie van Jona. Dat hij God dankt en looft, nadat hij drie dagen in die vissenbuik zat.
Dat je God dankt en looft als je op een dieptepunt bent aangeland.
Dat je in een uitzichtloze situatie je stem verheft en God kunt danken...

Kunnen wij dat ook?

Is het toch niet heel vaak dat juist in die diepte momenten we God aanroepen en Hem vragen ons te redden, maar Hem niet meer kunnen danken?
Dat we geen vrome woorden meer willen horen, maar bevangen zijn door ons eigen verdriet?

En ook de bekering die eigenlijk bij zowel Jona als Petrus plaatsvindt is bijzonder.
Beide mannen maken in hun dieptepunt een bekering door.
Jona zegt zijn belofte aan God nu waarheid te gaan maken en keert zich niet langer van God af. En Petrus hervindt zijn geloof en vertrouwen.

Na de kerkdienst zo meteen is weer gelegenheid om samen te zoomen.
En het leek me dan zo mooi om te bespreken: ervaart u 'geborgenheid in de diepte'?
Is het mogelijk om vanuit de diepte in je leven te reageren zoals Jona doet: door God te danken en van Hem redding te verwachten of is Petrus' reactie herkenbaarder?

Maar...misschien had ik de vraag beter anders kunnen stellen... dacht ik later in de week.

Is God er eigenlijk ook wel buiten de diepte?

En daar bedoel ik het volgende mee:

Velen van ons hebben misschien wel zorgen, maar zijn niet in direct nood, zoals Jona of Petrus die in een storm met hun leven worden bedreigd en doodsangsten uitstaan.

Wij bevinden ons – God zij dank – niet in een rampzalige situatie zoals nu plaatsvindt in Beiroet.

Ja, we hebben wel te lijden onder de coronacrisis. Dat raakt velen van ons. Maar als je kijkt naar landen zoals Bolivia waar de coronadoden op de straat liggen omdat de crematoria het niet meer aankunnen dan hebben we het – relatief gezien – nog best goed.

Misschien gaat het over het algemeen goed met ons.

Ik zeg nadrukkelijk *over het algemeen*, want uiteraard maken ook onder ons mensen rampen mee.

Maar, mocht het nu gewoon best goed met u gaan, is het dan misschien juist niet moeilijker om dan in God te geloven en Hem aan te roepen.

Ik merkte aan het begin van de crisis, toen iedereen door de maatregelen getroffen werd het geloof, het zoeken naar God en de interesse in de kerk enorm toenam.

We hadden meer kijkers bij de online kerkdiensten dan er normaal gesproken in de kerkdienst zitten. Mensen vroegen zich af op wie ze konden vertrouwen, nu alles in hun leven aan het wankelen was gebracht.

Nu we een paar maanden verder zijn is dat veranderd.

Er mist een zekere urgentie.

Een urgentie die nodig lijkt te zijn om bezig te blijven met geloven in God.

Zijn wij ook niet zover van God verwijderd in ons dagelijks leven dat hij voor ons als een schimmig persoon is.

Als een spook in de verte. Iemand die we niet echt kunnen ontwaren?

Iemand voor wie we bang zijn, die we niet begrijpen, zoals de leerlingen in de storm?

Iemand die we wel kennen, maar een beetje uit het zicht zijn verloren?

Speelt Jezus en speelt God nog een grote rol in uw dagelijks leven, in welke besluiten u maakt en hoe u uw leven inricht?

Afgelopen decennia wordt wel vaker gezegd door theologen en dominees: misschien drijft niet een crisis ons van God vandaan, maar juist het leven zonder crisis, het welvarende leven waarin alles eigenlijk over het algemeen wel goed gaat. Misschien is dat wel iets waar we over moeten waken.

Jona en Jezus.

Misschien hebben we hen beide wel nodig.

In dieptemomenten van ons leven, om een voorbeeld te nemen aan Jona die de Heer dan aanroept en prijst en zich bekeert. Om te denken aan Jezus die een hand uitsteekt naar Petrus en zegt: waarom heb je getwijfeld?

Maar ook in die momenten van ons leven dat het eigenlijk gewoon goed gaat.
Dan hebben we een profeet Jona nodig die ons weer op de urgentie wijst van het leven met God en die ons aanspoort om God te danken voor al het goede.
Dan hebben we Jezus nodig om ons op de goede weg te houden en in onze voorspoed blijvend te zoeken naar wat goed is om te doen. Dat we niet verslappen of wegzinken en zonder God leven.

Jona en Jezus: zij wijzen ons op God. Blijf hun verhalen lezen, in uw diepte en hoogtepunten, en als het u gewoon voor de wind gaat.

Amen